تجارت

اقتصادی، سیاسی و اجتماعی

دوشنبه ۲ آذر ۱۴۰۵ • ۱۳ جمادی‌الثانی ۱۴۴۸
سال سیزدهم • شماره ۳۶۷۵ • ۸ صفحه • ۵۰۰۰ تومان
Mon • 23 Nov. 2026 • 8 page

نسخه الکترونیک روزنامه را هر روز در سایت www.tejaratonline.ir و همچنین ما را در شبکه‌های اجتماعی با آدرس tejaaratdaily@ دنبال کنید

بازگشت تقاضا به بورس تهران

بورس تهران در دومین روز معاملاتی هفته بار دیگر سبزپوش شد و همزمان با رشد بیش از ۶۴ هزار واحدی شاخص کل، شاخص هم‌وزن نیز صعود قابل توجهی را تجربه کرد؛ موضوعی که از همراهی بخش گسترده‌تری از نمادهای بازار با روند مثبت معاملات حکایت دارد. بورس تهران روز یکشنبه اول آذرماه در ادامه نوسانات روزهای اخیر، معاملات خود را با روندی صعودی به پایان رساند...

صفحه ۳

چرا یارانه نقدی برخی افراد در آبان ماه کم شد؟

هم‌زمان با واریز یارانه نقدی آبان‌ماه، مبلغ ۱۰۰ هزار تومان از سهم یارانه هر یک از اعضای خانوارهای دهک‌های هشتم و نهم به کیف پول ایران منتقل شده تا امکان تداوم خرید در شرایط اختلال یا قطعی اینترنت و شبکه‌های بانکی فراهم باشد. این اقدام به معنای کاهش مبلغ اسمی یارانه نیست، بلکه صرفا شیوه دسترسی و استفاده از بخشی از اعتبار یارانه‌ای تغییر کرده است....

صفحه ۳

پزشکیان مطرح کرد

ضرورت خروج با اقتدار از وضعیت «نه جنگ و نه صلح»

۲

وزیر راه و شهرسازی تاکید کرد:

شهرهای زیر ۵۰ هزار نفر محور جدید تأمین زمین و مسکن می‌شوند

وزیر راه و شهرسازی بر ضرورت تسریع در واگذاری زمین آماده‌سازی شده به مردم به ویژه در شهرهای با جمعیت کمتر از ۵۰ هزار نفر در راستای عمل به تعهدات قانون برنامه هفتم تاکید کرد. به گزارش تجارت از وزارت راه و شهرسازی، فرزانه صادق در جلسه هفتگی پایش طرح های مسکن با تاکید بر ضرورت تسریع در فرایند تامین و واگذاری زمین افزود: اگر در برخی استان ها به دلیل نبود زمین مناسب، امکان تامین زمین...

۶

رسانه آمریکایی بررسی کرد

تغییر دکترین موشکی معادله تازه بازدارندگی ایران

۲

صنعت ساختمان در انتظار مشوق‌های مالیاتی برای کاهش مصرف انرژی

۶

گزارش روز

نوسان بازار طلا در هفته پایانی آبان

احتمال تداوم ریزش قیمت‌ها بالا نیست

۳

سرمقاله

تحریم‌ها و ایران

ایران در مواجهه با تحریم‌ها مجموعه‌ای از راهبردها را به کار گرفته که می‌توان آن‌ها را در سه سطح تحلیل کرد. اول آنکه سطح فنی و عملیاتی: توسعه سازوکارهای جایگزین برای نقل و انتقال مالی و تجاری، از جمله استفاده از سیستم‌های پیام‌رسان مالی غیر متمرکز، گسترش بانکداری متناظر با شرکای تجاری، و بهره‌گیری از ارزهای ملی در مبادلات دوجانبه. پژوهش‌های دانشگاهی در ایران بر ضرورت تنوع‌بخشی به ابزارهای مالی و کاهش اتکا به زیرساخت‌های تحت کنترل آمریکا تأکید کرده‌اند. دوم: سطح راهبردی: توسعه روابط تجاری با اقتصادهای منطقه‌ای و نوظهور، به‌ویژه چین، روسیه و همسایگان، به منظور کاهش اثر تحریم‌های ثانویه. سوم: سطح گفتمانی و نهادی: بازتعریف رابطه اقتصاد با نظام جهانی و تأکید بر خودکفایی در حوزه‌های راهبردی. با این حال، اثربخشی این راهبردها محدودیت‌های ساختاری دارد. توانایی ایران برای مواجهه متقارن با ابزارهای مالی آمریکا وجود ندارد، زیرا جهان‌روایی دلار و درهم‌تنیدگی نظام مالی جهانی با زیرساخت‌های آمریکایی، هزینه هرگونه دور زدن را برای شرکای تجاری افزایش می‌دهد. از این رو، راهبرد ایران بیشتر از جنس مدیریت فشار و کاهش آسیب‌پذیری بوده تا خنثی‌سازی کامل. پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهند که اگر چه صادرات نفت ایران در دوره‌های اوج تحریم به شدت کاهش یافته، اما الگوهای تجاری جایگزین و مقاصد صادراتی جدید تا حدی توانسته‌اند بخشی از افت درآمدهای ارزی را جبران کنند. هر چند این جبران همواره ناقص و پرهزینه بوده است.

جمع‌بندی شواهد پژوهشی و داده‌های نهادی نشان می‌دهد که تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران به اهداف اعلامی خود دست نیافته‌اند. فشار اقتصادی گسترده، اگر چه هزینه‌های سنگینی بر اقتصاد ایران تحمیل کرده و رفاه خانوارها را به شکل محسوسی کاهش داده، اما به تغییر رفتار راهبردی ایران در حوزه‌های هسته‌ای و منطقه‌ای منجر نشده است. تحلیل‌های سیاسی نشان می‌دهند که فشار حداکثری نه‌تنها فضای سیاسی داخلی ایران را به سمت تندروی سوق داده، بلکه با ایجاد احساس تهدید وجودی، انسجام ملی را در برابر فشار خارجی تقویت کرده است.

پیش‌بینی تحلیلگر برجسته جهان عرب

احتمال بزرگترین غافلگیری از سوی ایران در روزهای آتی

تحلیلگر برجسته جهان عرب نوشت بزرگترین غافلگیری احتمالی در روزهای آتی می‌تواند ادامه جنگ سایبری و تخریب بیش از هفت کابل اینترنتی باشد که در حال حاضر در زیر تنگه هرمز قرار دارند. اگر ایران این گام را بردارد و البته توانایی انجام این کار را دارد، این امر باعث یک بحران ارتباطی جهانی عظیم خواهد شد.

به گزارش ایسنا، عبد الباری عطوان، سردبیر روزنامه فرامنطقه‌ای رای الیوم در تحلیلی درباره اختلاف‌نظر هسته‌ای ایران و آمریکا نوشت: اگر دولت دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا تحت فشار اسرائیل به برنامه هسته‌ای ایران روی آورده و با فشارهای اسرائیل روی انتقال اورانیوم غنی‌شده بالای ۶۰ درصد تهران به خارج متمرکز شود، این به معنای پذیرش شکست گزینه نظامی حتی به صورت موقت است، چراکه این تصمیم خطرات زیادی برای ناوهای هواپیمابر و کشتی‌های جنگی در آب‌های منطقه غرب آسیا و اقیانوس هند و جنگنده‌ها و پهپادهای آمریکایی دارد و در تازه‌ترین مورد نیز یک جنگنده F-۱۶ در جنوب ایران هدف قرار گرفت و یک پهپاد پیشرفته MQ-۹ در حین پرواز بر فراز تنگه هرمز ساقط شد. عطوان در ادامه نوشت ایران دکترین هسته‌ای خود را یک خط قرمز کاملا غیرقابل مذاکره می‌داند و با پایداری و پیروزی‌های خود در تمام جبهه‌های نبرد، به لطف اراده رزمی بسیار بالا و در اختیار داشتن سامانه‌های موشکی و پهپادی پیشرفته که موفق به خنثی کردن برتری هوایی آمریکا و اسرائیل شده‌اند، تمام فشارهای آمریکا را خنثی کرده است.

سردبیر روزنامه رای الیوم همچنین افزود آنچه این واقعیت را تایید می‌کند، مخالفت رهبری ایران با هرگونه بازدید دوباره بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای از تاسیسات هسته‌ای این کشور است. چه در سپاه پاسداران ایران و چه در مجلس شورای اسلامی این کشور درخواست‌ها برای خروج تهران از پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و صدور فتوای جدیدی که اجازه دهد از سلاح‌های هسته‌ای به عنوان سپری در برابر هرگونه تجاوز هسته‌ای آمریکا یا اسرائیل استفاده شود، رو به افزایش است، به ویژه که ترامپ پس از شکست در دستیابی به اهداف خود در جنگ علیه ایران و در راس آنها «سرنگونی حاکمیت، کنترل دائمی بر تنگه هرمز، تغییر نام آن و واگذاری ذخایر هسته‌ای ایران به آمریکا» تهدید کرده به عنوان آخرین گزینه به حمله هسته‌ای دست خواهد زد.

این تحلیلگر برجسته جهان عرب تاکید کرد رهبری ایران مخالفت خود را با هرگونه امتیازدهی در مورد حق خود برای غنی‌سازی اورانیوم جهت استفاده در حوزه‌های غیرنظامی و کوتاه نیامدن از این حق در مذاکرات طولانی چه در وین (که ۲ سال طول کشید) و چه در اسلام‌آباد و ژنو ثابت کرد و به میانجی‌های پاکستانی و قطری اطلاع داد که پرونده هسته‌ای ایران قابل مذاکره نبوده و واشنگتن باید هفت شرط آن را بپذیرد تا در ادامه تنگه هرمز برای دریانوردی بین‌المللی بازگشایی شود، در راس این هفت شرط نیز توقف جنگ، پایان دادن به محاصره و تحریم‌ها و از بلوکه درآمدن حساب‌های مالی و دارایی‌های مالی مسدود شده آن در بانک‌های آمریکایی و اروپایی است. او افزود ایران با آمریکا از موضع پیروز یا طرفی که تسلیم تهدیدات نظامی توخالی آن نشده، صحبت می‌کند و تمام آمادگی‌های لازم را برای مقابله با هرگونه تجاوز جدید آمریکایی-اسرائیلی و شکست دادن آن و وارد کردن خسارات بسیار زیاد به نیروهای آن با یک استراتژی جدید در پیش گرفته است، استراتژی که هدف اصلی آن گسترش دامنه جغرافیایی این پاسخ و حمله به پایگاه‌های آمریکایی در اروپا پس از نابودی آنها در منطقه خلیج فارس و اردن است.

عطوان در ادامه نوشت شکست بزرگ دولت ترامپ و متحدان صهیونیستی آن و برخی از رهبران عرب طرفدار آمریکا نه تنها با باخت این اتحاد شیطانی در انتخابات میان‌دوره‌ای بلکه با حملات «سایبری» که تمام ابزارهای ارتباطی مخفی آمریکا را مختل کرد و ورشکستگی نسبی شرکت فناوری «مایکروسافت» که در این زمینه تخصص دارد، نمایان شد زیرا با وجود تمام تلاش‌های ترامپ و سازمان‌های اطلاعاتی او برای سرپوش گذاشتن و انکار، هر روز اطلاعات بیشتری در این زمینه فاش شد.

عطوان همچنین نوشت زیرکی ایرانی‌ها، دروغ‌های استراتژیک ترامپ را با واکنش‌های عملی در میدان نبرد برملا کرد، بزرگترین دروغ ترامپ ادعای نابودی تاسیسات هسته‌ای ایران در جنگ ۱۲ روزه بود و بعدی کنترل کامل بر تنگه هرمز، روزی نیست که موشک‌ها و مین‌های سپاه پاسداران بیش از پنج نفتکش یا کشتی متخلف را در این تنگه منهدم نکنند. او در پایان پیش‌بینی کرد بزرگترین غافلگیری احتمالی در روزهای آتی می‌تواند ادامه جنگ سایبری و تخریب بیش از هفت کابل اینترنتی باشد که در حال حاضر در زیر تنگه هرمز قرار دارند. اگر ایران این گام را بردارد و البته توانایی انجام این کار را دارد، این امر باعث یک بحران ارتباطی جهانی عظیم خواهد شد، کافی است جهانی بدون اینترنت و رسانه‌های اجتماعی را تصور کنید.

عطوان در نهایت نیز اینگونه نتیجه گیری کرد: در پایان باید بگویم برنامه هسته‌ای ایران امن است، این برنامه یک سپر استراتژیک برای دولت ایران ایجاد کرده و بالاترین سطح قدرت و امنیت را فراهم می‌کند. ۵۰۰ کیلوگرم اورانیوم غنی‌شده با خلوص بالا در اعماق کوه‌های ایران ذخیره و انباشته شده است، کوه کلنگ در نزدیکی اصفهان یکی از این مکان‌ها و مخزن اسرار آن است. فکر نمی‌کنم ایرانِ پیروز، قوی و استوار حتی اجازه صحبت در مورد کنار گذاشتن این برنامه یا یک گرم از اورانیوم غنی‌شده با خلوص بالا را بدهد، یا به کارشناسان و بازرسان سازمان انرژی هسته‌ای که اساسا جاسوس هستند، اجازه بازدید از تاسیسات هسته‌ای خود را بدهد و اجازه دهد آنچه برای سلاح‌های کشتار جمعی هسته‌ای و گروگان‌های اسرائیلی در تونل‌های گردان‌های القسام در نوار غزه اتفاق افتاد، تکرار شود، شواهد و مدارک قطعی ثابت کرده اکثر میانجی‌ها بی‌طرف نیستند و از سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا دستور می‌گیرند و البته زمان همه چیز را مشخص خواهد کرد.

گاردین:

ناوگان دریایی آمریکا به شدت تحت فشار است

گزارشی که اخیرا به کنگره آمریکا ارائه شده، نشان می‌دهد پایبندی نیروی دریایی این کشور به ناوهای جنگی «کلاس ترامپ» هزینه ناوگان تازه را میلیاردها دلار افزایش داده، سرپرست وزارت نیروی دریایی نیز اذعان داشته که جنگ ایران ظرفیت ناوگان را زیر فشار گذاشته است.

به گزارش ایسنا، چالش‌های پیش روی نیروی دریایی آمریکا، هفته جاری و هم‌زمان با بازگشت ناو «یواس‌اس جورج واشنگتن» از خاورمیانه به وضوح نمایان شد؛ بازگشتی که به یک دوره بی‌سابقه سه‌ماهه پایان داد که طی آن، ایالات متحده هیچ ناو هواپیمابری در سراسر اقیانوس آرام نداشت. ماموریت‌های اعزامی بیش از ۳۰۰ روز به طول می‌انجامند و به همین دلیل، تعمیر و نگهداری کشتی‌ها به تعویق می‌افتد تا آن‌ها بتوانند مدت بیشتری در دریا باقی بمانند.

به نوشته روزنامه گاردین، نیروی دریایی ایالات متحده که در زمینه کشتی‌سازی از چین عقب مانده است، قصد دارد طی ۳۰ سال آینده تعداد شناورهای رزمی ناوگان خود را از ۲۸۶ فروند به ۳۸۱ فروند افزایش دهد.

با این حال، تحلیل «دفتر بودجه کنگره» از برنامه کشتی‌سازی نیروی دریایی تا سال ۲۰۲۷ نشان می‌دهد که برآوردهای نیروی دریایی، هزینه‌های ناوگان جدید را میلیاردها دلار کمتر از واقعیت تخمین زده است. دلیل این امر آن است که طراحی برخی از این کشتی‌ها پیچیده‌تر از حد انتظار از کار درآمده و هزینه‌های برآورد شده برای برخی شناورها در برنامه‌های پیشین، به‌طور غیرواقع‌بینانه‌ای پایین بوده است. بر اساس یافته‌های دفتر بودجه کنگره، مجموع هزینه‌های کشتی‌سازی در ۳۰ سال آینده به‌طور میانگین سالانه ۵۴ میلیارد دلار خواهد بود که حدود ۱۸ درصد بیشتر از برآوردهای خودِ نیروی دریایی است.

در این گزارش همچنین آمده است: «بخش عمده‌ای از هزینه‌های اضافی در برنامه سال ۲۰۲۷، ناشی از تصمیم نیروی دریایی برای خرید ۱۵ ناو جنگی بزرگ و به‌شدت مسلح است. این تصمیم باعث می‌شود قدرت آتش در تعداد اندکی کشتی بزرگ متمرکز شود که با هدف اعلام‌شده‌ی نیروی دریایی، مبنی بر توزیع قدرت آتش میان تعداد بیشتری از شناورها، در تضاد است.»

این ۱۵ ناو جنگی جدید، همان شناورهای پیشنهادی موسوم به «کلاس ترامپ» هستند که به گفته دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا، ۱۰۰ برابر قدرتمندتر از هر ناو جنگی دیگری خواهند بود که تاکنون در ناوگان آمریکا وجود داشته است و در دل دشمنان آمریکا در سراسر جهان، هراس خواهند افکند. اعضای کمیته تخصیص بودجه سنا اخیرا پیشنهاد کردند که بودجه یک میلیارد دلاری درخواستی نیروی دریایی برای «تدارکات پیش‌دستانه» در سال مالی جاری که به کشتی‌های کلاس ترامپ اختصاص داشت، به صفر برسد. روز چهارشنبه، «هانگ کائو» سرپرست وزارت نیروی دریایی آمریکا در جلسه تایید صلاحیت خود در سنا اذعان کرد که جنگ با ایران نیز، ظرفیت ناوگان دریایی را به شدت «تحت فشار» قرار داده است. او به سناتورها گفت: «باز هم تاکید می‌کنم، می‌دانم که این جنگ فشار سنگینی بر نیروی دریایی ما وارد کرده است.»

سناتور ریچارد بلومنتال در این جلسه گفت: «در پی جنگ علیه ایران، جهان ناامن‌تر شده است. ما شاهد افزایش سرسام‌آور هزینه‌ها، از دست رفتن جان انسان‌ها و تلفات بوده‌ایم. روابط ما با متحدانمان نیز در نتیجه این جنگ رو به وخامت گذاشته است. در واقع، در دوران تصدی شما، نیروی دریایی فراتر از حد توانِ پایدار خود تحت فشار قرار گرفته و وضعیت ناوگان، نسبت به زمانی که شما و این رئیس جمهور کار خود را آغاز کردید، بدتر شده است.»

الیسا اسلاتکین، سناتور ایالت میشیگان در جلسه این کمیته اظهار داشت که برآورد می‌شود جنگ علیه ایران تاکنون ۲۶۰ میلیارد دلار برای ایالات متحده هزینه داشته باشد: «مادیگر از آن آزادی کشتیرانی که یک سال پیش داشتیم، برخوردار نیستیم.»

این در حالیست که کشتی‌های نیروی دریایی ایالات متحده به‌طور مداوم ناچار به انجام ماموریت‌های طولانی‌تری شده‌اند. از زمان آغاز جنگ علیه ایران، کشتی‌ها برای دوره‌های ۱۰ تا ۱۱ ماهه اعزام شده‌اند که بسیار فراتر از مدت استاندارد هفت‌ماهه است؛ به ملوانان نیز گفته شده که باید انتظار داشته باشند این مأموریت‌های طولانی‌مدت، دست‌کم تا چند سال آینده به عنوان رویه معمول باقی بمانند.

از آغاز این جنگ، چندین کشتی بیش از ۳۰۰ روز را در ماموریت سپری کرده‌اند. ناو «یواس‌اس آبراهام لینکلن» ۲۶۵ روز را در دریا گذراند که طولانی‌ترین مدتی است که یک کشتی نیروی دریایی بدون پهلو گرفتن در بندر، در دریا مانده است. در پی طرح پرسش‌هایی درباره «بحران سلامت روان» در ناو لینکلن، سرپرست نیروی دریایی آمریکا مدعی شد که هشت مورد اقدام به خودکشی گزارش‌شده در این ناو، در واقع «اقدامات پیشگیرانه در برابر خودکشی» بوده‌اند.

او همچنین نگرانی‌ها مبنی بر گرسنگی کشیدن ملوانان در کشتی‌های آمریکایی را رد کرد. در واکنش به اظهاراتی در کمیته سنا مبنی بر اینکه یکی از ملوانان گزارش داده در طول ۶ ماه ماموریت، «به دلیل کمبود غذا» ۲۰.۴ کیلوگرم وزن کم کرده است، کائو این موضوع را به بدغذایی نسبت داد و آن را به وضعیتی تشبیه کرد که «فرزندان من در یخچال را باز می‌کنند و می‌گویند اینجا که چیزی برای خوردن نیست!» برای دومین بار در دو دهه اخیر، نیروی دریایی آمریکا بین ماه‌های اوت تا نوامبر، هیچ گروه ناو هواپیمابری در اقیانوس آرام نداشت. اکنون ناو «واشنگتن» به کنترل ناوگان اقیانوس آرام آمریکا بازگشته و در حال انجام عملیات‌های معمول در منطقه آسیا-اقیانوس آرام است.

برای تقویت حس «وطن دوستی» باید دل آزردگی ها را برطرف کنیم

نماینده مردم اردکان در مجلس شورای اسلامی با تأکید بر اینکه حس وطن‌دوستی فارغ از اتفاقات و تحولات داخلی کشور در وجود افراد ریشه دارد گفت: تقویت این حس و ایجاد انگیزه برای ماندن نخبگان در کشور، به سیاست‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی بستگی دارد.

مصطفی پوردهقان، نماینده مردم اردکان در مجلس شورای اسلامی، در گفت‌وگو با ایسنا درباره نقش سیاست‌های داخلی در تقویت حس وطن‌دوستی و جلوگیری از مهاجرت نخبگان بیان کرد: حس وطن‌دوستی احساسی است که فارغ از اتفاقاتی که در داخل کشور رخ می‌دهد، در افراد وجود دارد؛ چراکه انسان‌ها به واسطه ریشه‌هایی که در مام میهن دارند، به وطن خود احساس مثبت و تعلق خاطر دارند.

وی در ادامه اظهار کرد: با این حال، اگر بخواهیم این حس را تقویت کنیم و زمینه را برای جلوگیری از فرار نخبگان و کاهش دل‌زدگی‌ها فراهم کنیم، باید به سیاست‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی توجه داشته باشیم؛ چراکه این مسائل اهمیت بسیاری دارند.

این عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس با اشاره به اینکه تبعیض یکی از موضوعاتی است که می‌تواند به احساس تعلق افراد به کشور آسیب بزند، تصریح کرد: متأسفانه یکی از مسائلی که بسیار ضربه می‌زند و موجب دل‌آزردگی افراد می‌شود، بحث تبعیض در حوزه‌های مختلف است. برای تقویت حس وطن دوستی باید شاهد حرکت به سمت کاهش این تبعیض‌ها باشیم. باید تلاش کنیم تا این دل آزردگی ها را برطرف کنیم.

پوردهقان در ادامه با اشاره به تأثیر اقداماتی همچون رفع فیلترینگ برخی اپلیکیشن‌ها یا تغییر رویکردها در حوزه فرهنگی بر تقویت حس وطن‌دوستی گفت: واقعیت این است که نمی‌توان به‌طور مستقیم میان کاهش فیلترینگ و افزایش حس وطن‌دوستی ارتباط برقرار کرد و نمی‌توان گفت اگر فیلترینگ کمتر شود، وطن‌دوستی نیز بیشتر خواهد شد.

وی ادامه داد: با این حال، چنین اقداماتی می‌تواند در کاهش دل‌آزردگی‌ها و افزایش رفاه عمومی مؤثر باشد. این مسائل موجب می‌شود افراد احساس کنند این کشور خانه خودشان است و فاصله گرفتن از نگاه‌های دوگانه و احساس شهروند درجه یک یا درجه دو بودن نیز در این زمینه اهمیت دارد. نماینده اردکان در مجلس با بیان اینکه حس وطن‌دوستی محدود به یک جریان یا گرایش سیاسی نیست، خاطرنشان کرد: وطن‌دوستی مقوله‌ای است که حتی مخالفان سیاسی نیز نسبت به وطن خود احساس تعلق دارند و این موضوع نشان می‌دهد که علاقه به سرزمین و وطن، موضوعی فراتر از اختلافات و گرایش‌های سیاسی است.